

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1977-1978

19 MEI 1978

WETSONTWERP

houdende instelling van een register
van erkende octrooigemachtigden

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE ECONOMISCHE ZAKEN (1),
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER MOORS

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp onderzocht in haar vergadering van woensdag 26 april 1978.

Meerdere leden betreurden dat het onderzoek van dit ontwerp, hetwelk reeds op 25 juni 1976 door de Senaat werd overgezonden, zo lang werd uitgesteld.

Zij gaven er zich rekenschap van dat een amendement en de daaruit voortvloeiende terugzending van het ontwerp naar de Senaat een bijkomende vertraging zou veroorzaken. Steunend op de hiernavolgende overwegingen, oordeelden zij dat een nog grotere vertraging nadelige gevolgen zou hebben.

De Conventie van München van 1973 betreffende de verlening van Europese octrooien (goedgekeurd bij de wet van 8 juli 1977 en in werking getreden op 7 oktober 1977) bepaalt dat de vertegenwoordiging van natuurlijke- of rechtspersonen in de door de Conventie ingestelde procedures slechts kan gebeuren door « erkende » gemachtigden ingeschreven

(¹) Samensrelling van de Commissie :

Voorziner: de heer Boeykens,

A. — Leden : de heren Claeys, Desmaret, Meij, De Weweire, de heren Dupré, Maystadt, Moors, Marc Olivier, Verhaegen, Wamelet. — Anselme, Baudson, Boeykens, Burgeon, Mre Detiege, de heren Geldolf, Van der Bies, — Willy De Clercq, Delruelle, Knoops, Sprockeels, — Desaeyere, MW Macs ecbg, Van der Eecken. — de heer Bernard.

B. — Plaatsvervangers : de heren Cauwenberghs, Coppieters, Tijl Dedercq, Robert Devos, François. — Bob Cools, Deruelles, Glinne, Van Ackere. — Risopoulos, Schrans. — Schiltz. — Gendebien.

Voir :

401 (1977-1978) — N° 1

Chambre des Représentants

SESSION 1977-1978

19 MAI 1978

PROJET DE LOI

créant un registre des mandataires
agréés en matière de brevets d'invention

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES ECONOMIQUES (1),
PAR M. MOORS

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné le présent projet de loi en sa séance du mercredi 26 avril 1978.

Plusieurs membres déplorent que l'examen de ce projet, déjà transmis par le Sénat à la date du 25 juin 1976, ait été différé aussi longtemps.

Ils sont conscients de ce que l'amendement du projet et son renvoi devant le Sénat entraîneraient un retard supplémentaire. Tenant compte des considérations ci-après, ils estiment qu'un retard aurait des conséquences préjudiciables.

La Convention de Munich de 1973 sur la délivrance de brevets européens (ratifiée par la loi du 8 juillet 1977 et entrée en vigueur le 7 octobre 1977) prévoit que les personnes physiques ou morales ne peuvent être représentées dans les procédures instaurées par la Convention que par des mandataires « agréés » inscrits sur une liste tenue à jour par

(¹) Composition de la Commission:

Président: M. Boeykens.

A. — Membres: MM. Claeys, Desmaret, Mlle De Weweire, MM. Dupré, Maystadt, Moors, Marc Olivier, Verhaegen, Wamelet. — Anselme, Baudson, Boeykens, Burgeon, Mre Detiege, MM. Geldolf, Van der Bies, — Willy De Clercq, Delruelle, Knoops, Sprockeels, — Desaeyere, Mre Maes eipse Van der Eecken, — M. Bernard.

B. — Suppléants: MM. Cauwenberghs, Coppieters, Tijl Dedercq, Robert Devos, François. — Bob Cools, Deruelles, Glinne, Van Ackere. — Risopoulos, Schrans. — Schiltz. — Gendebien.

Zie:

401 (1977-1978) — N° 1

H. — 543.

Op een lijst, die wordt bijgehouden door het Europees Octrooibureau. Het is dan ook aangewezen op nationaal vlak een wetgeving uit te vaardigen, die de vertegenwoordiging van derden voor de Dienst voor de Handels- en Nijverheidseigendom regelt. Bij gebreke aan een dergelijke wetgeving, zouden de faam en uiteraard ook de belangen van de Belgische gemachtigden op internationaal vlak immers worden geschaad. België is trouwens één van de laatste Europese landen, waar geen enkele wet beslaat inzake de vertegenwoordiging op het gebied van uitvindingsoctrooien.

De maatregelen vervat in het onderhavige ontwerp zullen anderzijds ten goede komen aan de belangen van de uitvinders en de administratie (Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom). Deze maatregelen staan immers borg voor de kennis van de « erkende » octrooigemachtigden inzake de reglementering op het stuk van uitvindingsoctrooien.

De noodzaak van het ontwerp blijkt voorts uit het feit dat momenteel reeds nagenoeg 90 % van de octrooiaanvragen door tussenkomst van een gemachtigde worden ingediend en dat de enige wetsbepaling met betrekking tot dergelijke gemachtigden een zeer beperkte draagwijdte heeft en dienengevolge slechts misbruiken kan beteugelen, zonder deze evenwel te kunnen voorkomen.

Artikel 17 van de wet van 11 oktober 1919 bepaalt dat "elke beroepsgemachtigde die zich zou hebben schuldig gemaakt aan zware fouten in het uitoefenen van zijn beroep door de Minister van Economische Zaken zal kunnen uingesloten worden van het recht in deze hoedanigheid octrooiaanvragen in te dienen".

De Minister heeft beklemmerd dat het onderhavige ontwerp niet de reglementering van het beroep van octrooigemachtigde tot doel heeft. Het beschermt immers geen enkele beroepstitel. Voorts voorziet het niet in een plichtenleer en een richtraad, essentiële elementen voor de reglementering van zelfstandige intellectuele beroepen (geneesheren, advocaten enz.). Ten slotte bevat het ontwerp geen regels betreffende de verhouding octrooigemachtigde-klient.

Ingevolge voormelde verklaring van de Minister heeft de Commissie afgezien van elke amendement. Het ontwerp werd tenslotte ongewijzigd aangenomen met eenparigheid van stemmen.

1) Inhoud van het ontwerp.

Het ontwerp bevat twee reeksen van bepalingen:

a) Het ontwerp bepaalt hoe voor de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom kan worden opgetreden en stelt een register van erkende octrooigemachtigden in.

Het ontwerp huldigt vooreerst het beginsel dat elke natuurlijke- of rechtspersoon voor eigen rekening kan optreden voor de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom, ofwel zelf, ofwel door bemiddeling van één van zijn aangeselden, die gevolmachtigd werd inzake octrooien.

Het beroep op een erkend octrooigemachtigde (of op een advocaat) wordt evenwel verplicht gesteld in een aantal gevallen, welke in artikel 1, § 2 worden opgesomd.

Om te kunnen optreden als erkend gemachtigde voor de Dienst moet men ingeschreven zijn op het register. Het ontwerp vermeldt de voorwaarden voor inschrijving.

De inschrijvingsprocedure voorziet in de tussenkomst van een adviserende commissie voor erkenning van octrooigemachtigden, welke een Nederlandstalige en een Franstalige afdeling zal bevatten.

L'Office européen des Brevets. Il convient d'insister lors de promulguer une législation nationale réglant la représentation de tiers devant le Service de la propriété industrielle et commerciale. L'absence d'une telle législation porterait, en effet, préjudice à la renommée ainsi qu'aux intérêts des mandataires belges sur le plan international. La Belgique est d'ailleurs l'un des derniers pays européens qui ne possède aucune loi concernant la représentation en matière de brevets d'invention.

Les mesures contenues dans le présent projet favoriseront, d'autre part, les intérêts des inventeurs et de l'administration (Service de la propriété industrielle et commerciale). Ces mesures garantissent d'ailleurs la compétence des mandataires en ce qui concerne la réglementation relative aux brevets d'invention.

La nécessité du projet ressort du fait que près de 90 % des demandes de brevet sont actuellement introduites par l'intermédiaire d'un mandataire et que l'unique disposition légale concernant ces mandataires n'a qu'une portée très limitée permettant la répression mais non la prévention des abus.

L'article 17 de la loi du 11 octobre 1919 prévoit que « tout mandataire professionnel qui se serait rendu coupable de fautes graves dans l'exercice de sa profession pourra être exclu, par le Ministre des Affaires économiques, du droit de déposer, en cette qualité, des demandes de brevets ».

Le Ministre a souligné que le présent projet ne vise point à réglementer la profession de mandataire en matière de brevets d'invention. En effet, le projet ne protège aucun titre professionnel, pas plus qu'il n'instaure de déontologie ou de conseil disciplinaire, lesquels constituent les éléments essentiels de toute réglementation des professions libérales (médecins, avocats, etc.). Enfin, le même projet ne comporte pas de règles en ce qui concerne les relations entre le mandataire en matière de brevets d'invention et le client.

Suite à cette déclaration du Ministre, la commission a renoncé à tout amendement. Le projet a finalement été adopté tel quel et à l'unanimité.

1. Teneur du projet de loi.

Le projet comporte deux séries de dispositions :

a) Le projet détermine la façon dont le Service de la propriété industrielle et commerciale peut agir et crée un registre des mandataires agréés en matière de brevets d'invention.

Le projet pose tout d'abord le principe suivant lequel toute personne physique ou morale peut, soit elle-même, soit par l'entremise d'un de ses préposés, muni d'un pouvoir en matière de brevets d'invention, agir pour son propre compte devant le Service de la propriété industrielle et commerciale.

Le recours à un mandataire agréé en matière de brevets d'invention (ou à un avocat) est toutefois obligatoire dans un certain nombre de cas énumérés à l'article 1, § 2.

Pour pouvoir agir devant le Service en qualité de mandataire agréé, il faut obligatoirement être inscrit au registre. Le projet énonce les conditions d'inscription.

La procédure d'inscription prévoit l'intervention d'une commission d'agrément des mandataires en matière de brevets d'invention, laquelle comprendra une section de langue néerlandaise et une section de langue française.

Deze adviserende commissie is belast met:

- 1° het nagaan of aan de voor erkenning gestelde voorwaarden is voldaan;
- 2° het afnemen van een voor de erkenning vereiste proef;
- 3° het uitbrengen van een advies in verband met de door de Minister van Economische Zaken te nemen beslissingen van inschrijving, weglating en doorhaling uit het register.

Het ontwerp bevat voorts bepalingen betreffende:

- de weglating van de naam van een octrooigemachtigde uit het register op verzoek van laatstgenoemde (vrijwillige weglating);
- de gevallen waarin de weglating van de naam van een octrooigemachtigde uit het register ambtshalve geschiedt;
- de gevallen van doorhaling van de naam van een octrooigemachtigde (in tegenstelling tot de weglating heeft de doorhaling een strafrechtelijk karakter);
- de gevallen waarin de Minister de beslissing, die hij nam na raadpleging van de commissie, dient te motiveren;
- de gevolgen van de weglating of de doorhaling;
- twee bijzondere gevallen: heroverlijden van een gemachtigde en omstandigheden die de uitoefening van de vertegenwoordigingsactiviteit van zulk persoon onmogelijk maken;
- de plaats waar het register (dat door iedere belanghebbende kan worden geraadpleegd) berust en de bekendmaking van de lijst der octrooigemachtigden;
- de opheffing van artikel 17 van de wet van 11 oktober 1919 en de data van inwerkingtreding van de verschillende bepalingen van het ontwerp.

b) De overgangsbepalingen (art. 7) die betrekking hebben op de voorwaarden en de procedure van inschrijving op het register van de natuurlijke personen die kunnen bewijzen dat ze vóór de inwerkingtreding van artikel 7 in België als gemachtigde 71" opgereden.

Het betreft onafhankelijke octrooigemachtigden (doorgaans onder de benaming "raadgevers inzake octrooien"), verantwoordelijken van de octrooidienst van een bedrijf of bevoegde medewerkers van de voornoemde personen.

De door artikel 7 ingestelde procedure voorziet in de tussenkomst van een adviserende *ad hoc* commissie bestaande uit een Nederlandstalige- en een Franstalige afdeling.

Gezien haar bijzondere opdracht zal die commissie slechts een zeer kort bestaan kennen (enkele maanden).

2. Het ontwerp en de kaderwet van 1 maart 1976.

Men kan volgens een lid stellen dat door onderhavig ontwerp een dienstverlenend intellectueel beroep wordt gereguleerd: het beroep van octrooigemachtigde.

Een lid verwijst naar de kaderwet van 1 maart 1976 "tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen"; die aan de Koning de mogelijkheid biedt om, op verzoek van één of meer belanghebbende beroepsverbonden en na gunstig advies van de Hoge Raad voor de Middenstand, een dienstverlenend en intellectueel beroep te reglementeren.

Niets belet de octrooigemachtigden om, na de stichting van een beroepsverbond, op basis van de kaderwet van 1 maart 1976, een verzoekschrift te richten tot de Minister van Middenstand. Wordt dergelijk verzoekschrift ingediend,

Cette commission consultative est chargée:

- 1° d'examiner si les conditions prévues pour l'agrégation sont réunies;
- 2° de faire subir l'épreuve nécessaire à l'agrégation;
- 3° de donner au Ministre des Affaires économiques un avis sur les décisions qu'il est appelé à prendre en matière d'inscription, d'omission et de radiation du registre.

Par ailleurs, le projet comporte des dispositions relatives:

- à l'omission du registre du nom d'un mandataire en matière de brevets d'invention à la demande de celui-ci (omission volontaire);
- aux cas d'omission d'office du registre du nom d'un mandataire en matière de brevets d'invention;
- aux cas de radiation du nom d'un mandataire en matière de brevets d'invention (contrairement à l'omission la radiation a un caractère pénal);
- aux cas dans lesquels le Ministre devra motiver les décisions qu'il prendra après consultation de la commission;
- aux effets de l'omission et de la radiation;
- à deux cas particuliers: le décès d'un mandataire ou la survenance de circonstances rendant impossible l'exécution de l'activité de représentation d'une telle personne;
- au lieu où sera déposé le registre (qui pourra être consulté par tout intéressé) ainsi qu'à la publication de la liste des mandataires en matière de brevets d'invention;
- à l'abrogation de l'article 17 de la loi du 11 octobre 1919 ainsi qu'aux dates d'entrée en vigueur des différentes dispositions du projet.

b) Les dispositions transitoires (art. 7) relatives aux conditions et à la procédure d'inscription au registre des personnes physiques qui prouveront avoir agi en qualité de mandataires en Belgique avant l'entrée en vigueur de l'article 7.

Il s'agit de mandataires indépendants en matière de brevets d'invention (généralement dénommés "conseils en brevets"), de responsables du service des brevets d'invention d'une entreprise ou de collaborateurs qualifiés d'une des personnes précitées.

La procédure prévue par l'article 7 prévoit l'intervention d'une commission consultative *ad hoc* comprenant une section francophone et une section néerlandophone.

Etant donné la mission spéciale de cette commission, celle-ci n'aura qu'une existence fort éphémère (quelques mois).

2. Le projet et la loi-cadre du 1er mars 1976.

Selon un membre il est permis d'affirmer que le projet régit une profession intellectuelle prestataire de services, celle de mandataire en matière de brevets d'invention.

Un membre se réfère à la loi-cadre du 1er mars 1976 "réglementant la protection du titre professionnel et l'exercice des professions intellectuelles prestataires de services" qui permet au Roi de réglementer une profession intellectuelle prestataire de services, à la demande d'une ou de plusieurs fédérations professionnelles intéressées et de l'avis favorable du Conseil supérieur des Classes moyennes.

Rien n'empêche les mandataires en matière de brevets d'invention de créer une fédération professionnelle et, ensuite, d'adresser une requête au Ministre des Classes moyennes sur la base de la loi-cadre du 1er mars 1976. Une telle requête

dreigt dan geen bevoegdheid conflict tussen de Ministers van Middenstand en van Economische Zaken?

Uiteraard diende de Minister van Economische Zaken enigenlei reglementering uit te werken voor de erkenning van octrooigemachtigden, teneinde de uitvinders, die een Europese octrooiaanvraag wensen neer te leggen, toe te laten op te treden door de tussenkomst van Belgische octrooigemachtigden vanaf 1 juni 1978, datum van de effectieve inwerking-treding van het Europees Octrooibureau. Niets belette evenwel een overgangsreglementering uit te dokteren, die alle mogelijkheden tot strijdigheid met de kaderwet van 1 maart 1976 uitsluit.

Bepaalde essentiële waarborgen inzake de bescherming van de beroepstitel en de reglementering van het beroep, die geboden worden door de kaderwet van 1 maart 1976, ontbreken in onderhavig ontwerp.

a) Aldus voorziet de kaderwet in de oprichting van erkennings- en controleorganismen, instituten genoemd, voor de gereguleerde beroepen.

Elk Instituut omvat o.m. twee Kamers, die respectievelijk het Nederlands en het Frans als voertaal hebben.

Voorname Kamers hebben o.m. tot taak: de tabel van de beoefenaars en de lijst van de stagiairs op te maken en bij te houden; uitspraak te doen in ruzies zaken ten opzichte van de beoefenaars en de stagiairs.

Elk Instituut omvat eveneens twee Kamers van beroep. Bij deze Kamers van beroep kan beroep worden ingesteld tegen de beslissingen van de eerstgenoemde Kamers.

Artikel 4 van onderhavig ontwerp voorziet in de oprichting van een Commissie, maar nergens wordt melding gemaakt van de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen de beslissingen van de Commissie.

b) In de kaderwet wordt bepaald dat de beoefenaars van de beroepen houder moeten zijn van « een diploma », opdat het betrokken beroep voor reglementering in aanmerking zou komen. Voor« wordt aan het beroepsverband, dat het verzoekschrift tot reglementering indien, de taak opgedragen om de aangepaste «voorwaarden» vast te stellen «die moeten worden opgelegd inzake de beroep skennis en de stage».

In onderhavig ontwerp wordt bepaald dat de erkende gemachtigde in het bezit dient te zijn van « een Belgisch universitair diploma of diploma van hoger onderwijs van universitair niveau, afgegeven na minstens vier smdie jaren, met berckling tot een wetenschappelijke, technische of juridische discipline ».

Aldus worden de industriële ingenieurs (hoger onderwijs van her lange type) uitgesloten; hetgeen wordt berreurd door enkele leden. Zou dergelijke uitsluiting niet vermieden worden zijn, indien aan een beroepsverband de raak was (kunnen) opgedragen om de voorwaarden inzake beroepskennis en stage vast te stellen?

Hoe dan ook, men mag stellen dat de kaderwet een soepale beroep sreglementering waarborgt, hergeen moeilijk kan worden beweerd van onderhavig wetsontwerp.

c) Artikel 6, § 5, van de kaderwet, dat berrekking heeft op de erkenning s- en controleorgani.. smen, bepaalt dat «de vertegenwoordiging van het Duit salig gebied zal moeten verzekerd zijn».

De vertegenwoordiging van het Duit salig gebied in de Commissie (artikelen 4 en 5 van het ontwerp) wordt daarentegen niet gewaarborgd door het ontwerp.

Uw rapporteur herinnert eraan dat bij de bespreking van onderhavig ontwerp door de Senaatscommissie voor de Economische Zaken werd voorgesteld dat de Commissie naast

ne crée-t-elle pas la menace d'un conflit de compétence entre les Ministres des Classes moyennes et des Affaires économiques ?

Le Ministre des Affaires économiques devait évidemment élaborer une certaine réglementation en vue de l'agrégation des mandataires en matière de brevets d'invention afin de permettre aux inventeurs désireux de déposer une demande de brevet européen, d'agir à l'intervention de mandataires belges en matière de brevets d'invention à compter du 1er juin 1978, date de l'entrée en vigueur effective de l'Office européen des brevets. Rien n'empêchait toutefois l'élaboration d'une réglementation transitoire qui aurait exclu toute possibilité de conflit avec la loi-cadre du 1er mars 1976.

Certaines garanties essentielles en matière de protection du titre professionnel et de réglementation de la profession, imposées par la loi du 1er mars 1976, ne sont pas prévues par le présent projet.

a) C'est ainsi que la loi-cadre prévoit la création d'organismes d'agrégation et de contrôle, dénommés instituts, pour les professions réglementées.

Chaque Institut comporte notamment : deux Chambres appartenant respectivement au rôle français et au rôle néerlandais.

Lesdites Chambres ont notamment pour tâche de dresser et de tenir à jour le tableau des titulaires et la liste des stagiaires de la profession. Elles se prononcent sur les questions de discipline concernant les titulaires et les stagiaires.

Chaque Institut comporte également deux Chambres de recours. Ces Chambres sont saisies des recours qui sont introduits contre les décisions des Chambres précitées.

L'article 4 du présent projet prévoit la création d'une Commission, mais il n'est fait aucune mention de la possibilité d'introduire un recours contre les décisions de la Commission.

b) La loi-cadre prévoit que les titulaires des professions doivent être porteurs d'« un diplôme », afin que la profession puisse être réglementée. En outre, l'association professionnelle qui introduit la demande de réglementation est chargée de fixer les «conditions», appropriées, «qui doivent être imposées en matière de connaissances professionnelles et de stage».

Le présent projet prévoit que le mandataire agréé doit être porteur d'« un diplôme d'enseignement universitaire ou d'un diplôme d'enseignement supérieur de niveau universitaire belge, délivré après quatre années d'études au moins dans une discipline scientifique, technique ou juridique ».

Ceci exclut les ingénieurs industriels (enseignement supérieur de type long), ce que déplorent certains membres. Cette exclusion n'aurait-elle pas été évitée si une association professionnelle avait pu être chargée d'établir les conditions en matière de connaissances professionnelles et de stage?

On peut en tout cas considérer que la loi-cadre garantit une réglementation professionnelle souple, ce qu'il serait difficile de prétendre du présent projet de loi.

c) L'article 6, § 5, de la loi-cadre, qui concerne les organismes d'agrégation et de contrôle, prévoit que la «représentation de la région de langue allemande doit être assurée».

Le projet n'assure cependant pas la représentation de la région de langue allemande dans la Commission (articles 4 et 5 du projet).

Notre rapporteur rappelle que, lors de l'examen du présent projet en Commission des Affaires économiques du Sénat, il avait été proposé qu'en plus des sections française et néer-

de Nederlandse en de Franse afdeling, tevens "een afdeling zou omvatten die de zaken in de Duitse taal behandelt". De toenmalige Minister van Economische Zaken was van oordeel « dat de oplossing erin bestaat te bepalen dat de afdeling, die de zaken in het Frans behandelt, ook een persoon moet omvatten, gespecialiseerd in zaken van uitvindings-octrooien, die in het arrondissement Verviers woont en voldoende kennis van het Duits bezit. Dat vereist geen wijziging van de tekst van artikel 5, aangezien de samenstelling van de afdelingen bij koninklijk besluit dient te worden bepaald (zie verslag van Senator Van Waterschoot, blz. 3 en 4, Stuk Senaat n° 77412, 1975-1976).

Steunend op voormelde bemerkingen en bezwaren maakt een lid zijn voornemen kenbaar om onderhavig ontwerp te verwerpen.

Een lid heeft de indruk dat de organisatie van het beroep van octrooigemachtigde, die wordt nagestreefd door onderhavig ontwerp, onvoltooid is. De op te richten Commissie, waarvan melding wordt gemaakt in de artikelen 4 en 5 van het ontwerp, kan immers niet worden beschouwd als een orgaan dat controle uitoefent op de naleving van de deontologische regels van het beroep en dat uitspraak doet in tuchtzaken t.a.v. de beroepsbeoefenaars. Deze Commissie heeft slechts een adviserende bevoegdheid.

Hetzelfde lid stelt vast dat door de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom reeds een lijst van erkende (of erkenbare) octrooigemachtigden werd opgesteld en toegezonden aan het Europees Octrooibureau. Daaruit kunnen wellicht moeilijkheden voortvloeien.

3. Standpunt van de Minister

De Minister herinnert aan de oogmerken van het wetsontwerp. Het is derhalve verkeerd te veronderstellen dat dit ontwerp een volwaardige en definitieve beroepsreglementering nasreeft. Het probleem van de erkenning van de octrooigemachtigden kan terug aan bod komen ter gelegenheid van het onderzoek van het fundamenteel wetsontwerp op de uitvindingsoctrooien dat momenteel wordt voorbereid. Hij herinnert er eveneens aan dat luidens artikel 1 van de kaderwet van 1 maart 1976 de Koning kan beslissen de beroepstitel van een dienstverlenend intellectueel beroep te beschermen en de uitoefeningsvoorwaarden voor dat beroep vast te stellen, wanneer een beroepsverband zulks uitdrukkelijk vraagt. De Minister beklemtoont dat de indiening van een verzoekschrift tot beroepsreglementering bij de Minister van Middenstand door de octrooigemachtigden vooralsnog uitgesloten is, aangezien een werkelijk beroepsverband van laatstgenoemden nog onbestaande is. Het is evenwel geenszins uitgesloten dat de vorming van een dergelijk verband door de inwerkingtreding van het onderhavige wetsontwerp en van het Europees Octrooiverdrag wordt bewerkstelligd. Met dergelijk verband zouden de Ministers uiteraard een vruchtbare dialoog kunnen aangaan. Het dient evenwel beklemtoond dat, bij het opstellen van onderhavig ontwerp, niet werd nagelaten het advies in te winnen van tal van octrooigemachtigden in het kader van de werkzaamheden van de Commissie voor octrooien van de Hoge Raad voor de Nijverheidseigendom en dat voornoemde Commissie een gunstig advies op het ontwerp gaf.

Vervolgens verstrekt de Minister nog volgende verduidelijkingen :

De bevoegdheid van de Commissie (art. 4 en 5) is inderdaad van adviserende aard. De beslissingen worden getroffen door de Minister van Economische Zaken (zie art. 4, 3°, en art. 6, tweede en derde lid),

landaise, la Commission comporte une section statuant en langue allemande. Le Ministre des Affaires économiques de l'époque était d'avis « que la solution consiste à prévoir que la section statuant en langue française devra obligatoirement comprendre une personne spécialisée en matière de brevets d'invention, habitant l'arrondissement de Verviers et ayant une connaissance suffisante de la langue allemande. Une telle solution n'exige pas une modification du texte de l'article 5, la composition des sections devant être fixée par arrêté royal » (cf. rapport du Sénateur Van Waterschoot, Doc. Sénat n° 774/2, pp. 3 et 4, de 1975-1976).

Se fondant sur les observations et objections précitées, un membre exprime l'intention de rejeter le projet.

Un membre a l'impression que l'organisation de la profession de mandataire en matière de brevets d'invention, qui constitue l'objectif du présent projet, est imparfaite. La commission dont les articles 4 et 5 du projet prévoient la création ne peut d'ailleurs être considérée comme un organe qui veille au respect des règles de la déontologie de la profession et qui statue en matière disciplinaire à l'égard des titulaires de la profession. Cette commission n'a qu'une compétence consultative.

Le même membre constate que le Service de la propriété industrielle et commerciale a déjà dressé et transmis à l'Office européen des brevets une liste des mandataires agréés (ou pouvant l'être) en matière de brevets d'invention. Ceci pourrait susciter des difficultés.

3. Point de vue du Ministre.

Le Ministre rappelle les objectifs du projet de loi. Il est dès lors erroné de supposer que le projet tend à établir une réglementation parfaite et définitive de la profession. Le problème de l'agrégation des mandataires en matière de brevets d'invention peut être réexaminé lors de la discussion du projet de loi fondamental sur les brevets d'invention qui est actuellement en préparation. Il rappelle également que, conformément à l'article 1 de la loi-cadre du 1er mars 1976, le Roi peut décider de protéger le titre professionnel et d'arrêter les conditions d'exercice d'une profession intellectuelle prestataire de services lorsqu'une association professionnelle en formule la demande expresse. Le Ministre souligne qu'il est encore impossible aux mandataires en matière de brevets d'invention de demander une réglementation de la profession au Ministre des Classes moyennes, étant donné qu'il n'existe encore aucune association professionnelle effective dans ce secteur. Il n'est toutefois pas exclu que l'entrée en vigueur du présent projet de loi et de la Convention sur les brevets européens entraîne la création d'une telle association avec laquelle les Ministres pourraient nouer un dialogue fructueux. Il convient de souligner que lors de l'élaboration du présent projet, de nombreux mandataires en matière de brevets d'invention ont été consultés dans le cadre des travaux de la Commission des brevets du Conseil supérieur de la propriété industrielle et que le projet a reçu un avis favorable de la Commission.

Le Ministre fournit ensuite les précisions suivantes :

La Commission a, en effet, une compétence consultative (art. 4 et 5). Les décisions sont prises par le Ministre des Affaires économiques (cf. art. 4, 3°, et art. 6, deuxième et troisième alinéas).

Het ontwerp voorziet niet uitdrukkelijk in de mogelijkheid tot beroep tegen voormalde ministeriële beslissingen. Niets belet evenwel de belanghebbende zich te richten tot de Raad van State. Anderzijds zij aangestipt dat de beslissingen waarbij de Minister van her advies van de Commissie afwijkt en deze waarbij hij de aanvraag verwerpt, alleszins dienen te worden gemotiveerd {art. 6, laatste lid}.

4. Artikelsgewijze bespreking.

Stippen wij vooreerst aan dat alle artikelen ongewijzigd werden aangenomen met eenparigheid van stemmen.

Artikel 1.

Krachtens artikel 1 mag een natuurlijke of rechtspersoon, die zijn woonplaats of werkelijke vestiging in België heeft, inzake uitvindingsoctrooien zelf en voor eigen rekening optreden bij de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom.

Diezelfde natuurlijke- of rechtspersoon mag revens bij de Dienst optreden door bemiddeling van een zijner aangestelden met een algemene of bijzondere volmacht, doch steeds « voor eigen rekening ».

Het optreden door bemiddeling van aangestelden geldt dus niet alleen voor rechtspersonen, doch tevens voor natuurlijke personen.

Essentieel is evenwel de vereiste, zowel t.a.v. de natuurlijke als van de rechtspersonen, dat zij optreden « voor eigen rekening ».

Aangezien de lasthebber (octrooigemachtigde) niet voor eigen rekening doch voor de rekening van zijn lastgever (uitvinder) handelt, kan hij zich niet beroepen op artikel 1. Slen kan hij dus niet optreden inzake uitvindingsoctrooien voor de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom door bemiddeling van een van zijn aangestelden.

Krachtens artikel 1, § 2, is het beroep op een erkende octrooigemachtigde, een Belgische advocaat ingeschreven op het tableau van de Orde of een advocaat van buitenlandse nationaliteit, die krachtens de Belgische wet of een internationale overeenkomst zijn beroep in België mag uitoefenen, verplichtend om inzake uitvindingsoctrooien bij de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom op te treden, wanneer de natuurlijke of rechtspersoon :

1° zich bij voornoemde Dienst laat vertegenwoordigen door iemand anders dan een zijner aangestelden, of

2° noch woonplaats noch werkelijke vestiging in België heeft; in dit geval is het beroep op een erkend gemachtigde of op een advocaat nochtans niet vereist voor het indienen van een octrooiaanvraag indien het depot door de octrooiaanvrager zelf gedaan wordt of door een van zijn aangestelden met een algemene of bijzondere volmacht.

Een lid vraagt zich af, of het niet wenselijk ware geweest het verplichtend beroep op erkende octrooigernachtriden verder uit te breiden? In de ons omringende landen is dergelijk verplichtend beroep trouwens ruimer.

De Minister wijst er op dat momenteel reeds nagenoeg 90 % van de octrooiaanvragen door bemiddeling van een gemachtigde worden ingediend.

Le projet ne prévoit pas explicitement la possibilité d'un recours contre les décisions ministérielles précitées. Rien n'empêche toutefois l'intéressé de s'adresser au Conseil d'Etat. Il convient, d'autre part, de signaler que les décisions par lesquelles le Ministre déroge à l'avis de la Commission et celles par lesquelles il rejette la demande doivent de toute façon être motivées {art. 6, dernier alinéa}.

4. Discussion des articles.

Signalons tout d'abord que tous les articles ont été adoptés à l'unanimité sans modification.

Article 1.

En vertu de l'article 1, toute personne physique ou morale ayant son domicile ou établissement effectif en Belgique peut, en matière de brevets d'invention, agir elle-même et pour son propre compte devant le Service de la propriété industrielle et commerciale.

Cette même personne physique ou morale peut également agir devant ledit Service par l'entremise d'un de ses préposés muni d'un pouvoir général ou spécial mais ce, toujours "pour son propre compte".

Non seulement les personnes morales mais également les personnes physiques peuvent donc agir par l'entremise de préposés.

L'essentiel, tant pour ce qui est des personnes physiques que morales, est toutefois que celles-ci agissent "pour leur propre compte".

Etant donné que le mandataire {agréé en matière de brevets d'invention} n'agit pas pour son propre compte mais pour celui de son mandant (l'inventeur), il ne peut se prévaloir de l'article 1, § 1, et, par voie de conséquence, il ne peut, en matière de brevets d'invention, agir devant le Service de la propriété industrielle et commerciale par l'entremise d'un de ses préposés.

En vertu de l'article 1, § 2, le recours à un mandataire agréé, à un avocat belge inscrit au tableau de l'Ordre ou à un avocat de nationalité étrangère, admis à exercer sa profession en Belgique en vertu de la loi belge ou d'une convention internationale, est obligatoire pour agir en matière de brevets d'invention devant le Service de la propriété industrielle et commerciale lorsque la personne physique ou morale :

1° se fait représenter auprès du Service précité par une personne autre qu'un de ses préposés ou

2° ne possède ni domicile ni établissement effectif en Belgique; en ce cas, le recours à un mandataire agréé ou à un avocat n'est cependant pas exigé pour le dépôt de la demande de brevet lorsque ce dépôt est effectué par le demandeur de brevet lui-même ou par un de ses préposés muni d'un pouvoir général ou spécial.

Un membre se demande s'il n'aurait pas été souhaitable d'étendre davantage le recours obligatoire à des mandataires agréés en matière de brevets d'invention. Dans les pays limitrophes de la Belgique, cette obligation de recours est d'ailleurs plus large.

Le Ministre indique qu'actuellement déjà près de 90 % des demandes d'octroi sont introduites par l'entremise d'un mandataire.

Art. 3.

Een lid verwondert er zich over dat de octrooigemachtigden hier alleen dienen te slagen in een examen over de nijverheidseigendom, doch tevens houder dienen te zijn van een diploma op universitair niveau.

Zoals reeds werd aangestipt in deel 2 van onderhavig verslag, wordt de uitsluiting van de industriële ingenieurs (hoger onderwijs van het lange type) betreurd.

Een amendement ingediend door de heer Maystadt strekte er trouwens toe in artikel 3, § 1, 5°, de woorden «van universitair niveau» te schrappen.

De Minister erkent de gegrondheid van het amendement van de heer Maystadt en stemt ermee in om op het gunstige ogenblik artikel 3, § 1, 5° te herzien.

Ingevolge deze verklaring trekt de heer Maystadt zijn amendement in.

De verslaggever vestigt de aandacht op de bedenking van de Raad van State betreffende het examen :

« De Raad van State kan niet voorbijgaan aan de vraag of het opleggen van een dergelijke bijkomende voorwaarde niet als overdreven mag worden beschouwd. Bij wege van voorbeeld kan, met betrekking tot voor de uitoefening van een gelijkaardig beroep af te leggen proeven, worden gewezen op de in artikel 71, 4°, tweede lia. van het Wetboek van koophandel, voor de uitoefening van het beroep van wisselagent voorziene vrijstelling van de opgelegde proef, wanneer de gegadigde in het bezit is van bepaalde diploma's welke gelijk kunnen worden gesteld met de door het ontwerp vereiste diploma's » (Stuk Senaat n° 774/1 1975-1976, blz. 16).

Op deze bemerking van de Raad van State werd in de memorie van toelichting van het ontwerp volgend antwoord verstrekt :

« Inderdaad, zulk examen is noodzakelijk omwille van het feit dat het recht van industriële eigendom zeer dikwijls slechts als keuzewak in de programma's der universiteiten of instellingen van universitair niveau werd opgenomen; het bezit van een diploma is dus geen waarborg dat de kandidaat voor erkenning van gemachtigde onderricht heeft gevolgd over deze materie die ten andere zeer ingewikkeld is. Overigens kan evenmin het argument volgens welk het opdoen van ondervinding in deze het examen overbodig zou maken aanvaard worden. De aard en de omvang van de werkzaamheid bedoeld onder 6° van artikel 3 zullen immers aanzienlijk verschillen naargelang de kandidaat deze leerperiode zal doorgemaakt hebben bij deze of gene « meester ». Bovendien dient er op gewezen dat zoals vroeger gezegd werd her examen kan afgelegd worden vóór de beëindiging van deze periode. Tenslotte weze opgemerkt dat bijna alle buitenlandse wetgevingen betreffende de erkenning van gemachtigden als voorwaarde voor de uitoefening van het beroep het slagen in een examen opleggen » (Stuk Senaat n° 774/1, 1975-1976, blz. 5).

Art. 4.

Op de derde regel van de Franse tekst dient een taalfout te worden verbeterd: het woord « ont » moet worden vervangen door het woord « a ».

Art. 3.

Un membre s'étonne que les mandataires agréés en matière de brevets d'invention doivent non seulement avoir subi avec succès une épreuve sur la matière de la propriété industrielle mais également être titulaires d'un diplôme de niveau universitaire.

Ainsi qu'il a déjà été signalé dans la partie 2 du présent rapport, certains membres regrettent que les ingénieurs industriels (enseignement supérieur de type long) soient exclus du régime prévu.

Un amendement présenté par M. Maystadt visait d'ailleurs à supprimer à l'article 3, § 1, 5°, les mots «de niveau universitaire».

Le Ministre admet le bien-fondé de l'amendement de M. Maystadt et marque son accord pour que l'article 3, § 1, 5°, soit révisé en temps opportun.

Suite à cette déclaration, M. Maystadt retire son amendement.

Votre rapporteur attire l'attention sur la remarque suivante du Conseil d'Etat au sujet de l'épreuve :

« Le Conseil d'Etat ne peut s'empêcher de se demander s'il n'est pas exagéré d'imposer une telle condition supplémentaire. A titre d'exemple, on peut, en ce qui concerne les épreuves à subir pour exercer une profession similaire, se référer à l'article 11, 4°, alinéa 2, du Code de commerce, qui accorde la dispense de l'examen imposé pour la profession d'agent de change lorsque l'intéressé est titulaire de certains diplômes, comparables à ceux qu'exige le projet » (Doc. Sénat n° 774/1, 1975-1976, p. 16).

A cette remarque du Conseil d'Etat, l'exposé des motifs du projet a donné la réponse suivante :

« En effet, une telle épreuve est rendue nécessaire par le fait que le droit de la propriété industrielle ne figure très souvent que comme cours à option dans les programmes des universités ou écoles de niveau universitaire; la possession d'un diplôme ne garantit donc pas que le candidat mandataire agréé a suivi un enseignement sur cette matière, par ailleurs très complexe. D'autre part, l'argument selon lequel l'acquisition de la pratique rendrait l'examen superflu ne peut davantage être retenu. La valeur et l'étendue de l'activité visée au 6° de l'article 3 varieront en effet sensiblement selon que le candidat aura accompli cette période d'initiation chez tel ou tel « patron ». Il convient en outre de noter que, ainsi qu'il a été dit ci-avant, l'épreuve pourra être subie avant l'accomplissement de cette période. Il est à remarquer enfin que presque toutes les législations étrangères sur les mandataires agréés posent comme condition à l'exercice de la profession la réussite d'un examen » (Doc. Sénat n° 774/1, 1975-1976, p. 5).

Art. 4.

A la troisième ligne du texte français, il y a lieu de corriger une faute linguistique: le mot « ont » doit être remplacé par le mot « a ».

Art. 5.

In deel 2 van onderhavig verslag werd reeds de aandacht op gevestigd dat een geëigende vertegenwoordiging van het Duitstalig gebied in de Franstalige afdeling van de Commissie door een lid als een elementaire vereiste wordt beschouwd.

In dit verband heeft de Minister herinnerd aan de verklaring, die zijn voorganger voor de Senaatscommissie aflegde (zie deel 2 van onderhavig verslag).

Art. 7.

Artikel 7 voorziet in overgangsbepalingen voor de erkenning van de gevestigde octrooigemachtigden en van hun bevoegde medewerkers.

Om voor voormelde overgangsbepalingen in aanmerking te kunnen komen moeten de gevestigde octrooigemachtigden en hun bevoegde medewerkers :

- in België woonachtig zijn ;
- kunnen bewijzen dat zij in België gewoonlijk en op bevestigende wijze zijn opgetreden gedurende de vijf jaar die de datum van inwerkingtreding van dit artikel voorafgaan ;
- de in artikel 3, § 1, 2° tot 4° bepaalde inschrijvingsvoorwaarden vervullen.

Artikel 163, 3, van het Europees Octrooiverdrag bepaalt daarentegen: « Wanneer in een verdragsluitende Staat... niet een eis van bijzondere beroepsbekwaamheid is gesteld, moet de persoon die de inschrijving op de lijst (van de erkende octrooigemachtigden) verzoekt ten minste vijf jaar regelmatig als vertegenwoordiger op her gebied van octrooiën zijn opgetreden bij de centrale dienst voor de industriële eigendom van die Staat... ».

Een ervaring van vijf jaar verstrekt volgens de Minister geen voldoende waarborgen, indien zij lang geleden werd verworven. Derhalve wordt het bewijs vereist van "een gewoonlijk en bevestigend optreden gedurende de vijf jaar die de inwerkingtreding van artikel 7 voorafgaan ».

Een lid berreurt dat de Belgische leden van het Internationaal Octrooiinstituut van Den Haag niet kunnen genieten van artikel 7, § 1, tweede lid. Is het dan uingesloten dat sommigen van hen als octrooigemachtigde wensen te worden erkend?

Aangezien het Internationaal Octrooiinstituut geïntegreerd is in het Europees Octrooibureau, komt de betrekking van de Belgische leden van het voormalig Internationaal Instituut volgens de Minister niet in het gedrang. Principeel blijft de vermelding van de Belgische leden van het Internationaal Instituut in artikel 7, § 1, tweede lid niettemin verdedigbaar. Er dient nochtans aan herinnerd te worden dat artikel 7 slechts overgangsmaatregelen betreft.

Voor het onderzoek van de aanvragen tot inschrijving in het register, ingediend overeenkomstig artikel 7, § 1, wordt bij het Ministerie van Economische Zaken een tijdelijke commissie met adviserende bevoegdheid opgericht.

Uit het advies van de Raad van State blijkt dat aanvankelijk de oprichting van twee tijdelijke commissies werd overwogen :

" De Raad van State ziet niet in waarom voor het behandelen van deze aanvragen de betrokken commissies op een andere wijze zouden zijn samengeseld dan als bepaald voor het definitief erkenningssysteem.

Art. 5.

Dans la deuxième partie du présent rapport, l'attention a déjà été attirée sur le fait qu'un membre considère comme une condition élémentaire la nécessité d'une représentation spécifique de la région de langue allemande au sein de la section de langue française.

A ce propos, le Ministre a rappelé la déclaration faite par son prédécesseur devant la Commission du Sénat (voir partie 2 du présent rapport).

Art. 7.

L'article 7 prévoit des dispositions transitoires pour l'agrément des mandataires établis en matière de brevets d'invention et de leurs collaborateurs qualifiés.

Pour pouvoir bénéficier de ces dispositions transitoires, les mandataires établis en matière de brevets d'invention et leurs collaborateurs qualifiés doivent :

- être domiciliés en Belgique ;
- être en mesure d'apporter la preuve d'avoir agi en Belgique d'une manière habituelle et satisfaisante durant les cinq années précédant la date d'entrée en vigueur de cet article ;
- remplir les conditions d'inscription prévues à l'article 3, § 1, 2° à 4°.

L'article 163, 3, de la Convention européenne sur les brevets, par contre, stipule: « Lorsque, dans un Etat contractant, l'habilitation n'est pas subordonnée à l'exigence d'une qualification professionnelle spéciale, les personnes demandant leur inscription sur la liste des mandataires agréés, qui agissent en matière de brevets d'invention devant le service central de la propriété industrielle dudit Etat, doivent avoir exercé à titre habituel pendant cinq ans au moins... ».

De l'avis du Ministre, une expérience de cinq ans ne procure pas de garanties suffisantes si elle a été acquise longtemps auparavant. On exigera dès lors la preuve « d'une action habituelle et satisfaisante durant les cinq années précédant l'entrée en vigueur de l'article 7 ».

Un membre regrette que les membres belges de l'Institut international des Brevets à La Haye ne puissent bénéficier de l'article 7, § 1, deuxième alinéa. Serait-il donc exclu que certains d'entre eux désirent être agréés en tant que mandataires en matière de brevets d'invention?

L'Institut international des Brevets étant intégré au Bureau européen des Brevets, le Ministre estime que les fonctions des membres belges de l'ancien Institut international ne sont nullement mises en cause. La mention des membres belges de l'Institut international à l'article 7, § 1, deuxième alinéa, reste en principe justifiable. Il convient toutefois de rappeler que l'article 7 ne concerne que des mesures transitoires.

Une commission consultative temporaire a été instituée auprès du Ministère des Affaires économiques en vue de l'examen des demandes d'inscription au registre introduites en application de l'article 7, § 1.

Il résulte de l'avis du Conseil d'Etat qu'à l'origine était envisagée la création de deux commissions temporaires :

" Le Conseil d'Etat n'aperçoit pas pourquoi la composition des commissions devrait, pour l'instruction de ces demandes, être différente de celle qui est prévue pour le système définitif d'agrément.

» Er wordt dus aangeraden hier eveneens in een enkele commissie, besaande uit twee afdelingen, te voorzien. » (Stuk Senaat n° 774/1, 1975-1976, blz. 17.)

De Regering heeft met deze aanbeveling van de Raad van State rekening gehouden.

Art. 8.

Artikel 8 bepaalt dat elke in het register ingeschreven gemachtigde de Minister kan verzoeken om de tijdelijke of definitieve weglating van zijn naam uit het register.

Om de tijdelijke weglating kan bij voorbeeld worden verzocht wegens een langdurig verblijf in het buitenland. De Minister verklaart dat in dergelijke omstandigheden voor de herinschrijving niet opnieuw een examen zal dienen te worden afgelegd (cf. art. 3, § 1, 7°). Dit geldt natuurlijk enkel in de gevallen van weglating (am. 8 en 9).

Het gehele ontwerp wordt eenparig aangenomen.

De Rapporteur,

Chr. MOORS.

De Ycorzitter,

G. BOEYKENS.

» Il se recommande donc de prévoir, ici également, une commission unique, composée de deux sections » (Doc. Sénat n° 774/1, 1975-1976, p. 17).

Le Gouvernement a tenu compte de cette recommandation du Conseil d'Etat.

Art. 8.

L'article 8 prévoit que tout mandataire inscrit au registre peut demander au Ministre que son nom soit omis temporairement ou définitivement du registre.

L'omission peut être demandée par exemple pour cause d'un séjour de longue durée à l'étranger. Le Ministre déclare qu'en de telles circonstances, il ne sera pas nécessaire de passer un nouvel examen en vue de la réinscription (cf. art. 3, § 1, 7°). Il est évident que cette mesure n'est applicable qu'en cas d'omission (art. 8 et 9).

L'ensemble du projet est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

Chr. MOORS.

Le Président,

G. BOEYKENS.